

S. F.

"A Short History of Technology from the Earliest Times to A.D. 1900", T. K. Derry, Trevor I. Williams, Oxford 1960 :
[recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/2, 331

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

T. K. Derry, Trevor I. Williams: *A Short History of Technology from the Earliest Times to A. D. 1900*. The Clarendon Press, Oxford 1960, s. XVIII + 782, rys. 353, tabl. 8.

Każdy, kto zetknął się z wielkim pięciotomowym oxfordzkim wydawnictwem *History of Technology*, musiał docenić wielką wartość i przydatność tego dzieła. Z pełnym więc zainteresowaniem weźmie do ręki *Krótką historię techniki* tym bardziej, że współautorem jej jest jeden z redaktorów wielkiej *History of Technology*. *Krótką historią* nie jest bynajmniej skrótem podstawowego wydania. Jest przedsięwzięciem całkowicie niezależnym, którego pomysł zrodził się już w pierwszej fazie prac nad *Historią techniki*. O ile ta ostatnia stawiała sobie za cel szerokie omówienie całości zagadnień rozwoju techniki z próbą wyjaśnienia ich istoty technicznej, zamierzała stać się podstawową publikacją w zakresie dziejów poszczególnych gałęzi techniki rozumianych jako nauka sama w sobie, to *Krótką historią* jest — jak to określają autorzy — w równej mierze historią techniki jak i „techniczną historią”. Zawiera ona próby interpretacji niektórych zagadnień historii powszechnej z punktu widzenia historii techniki, próby ukazania jak ten czy inny wynalazek techniczny zaciążył na wynikach akcji politycznych i zjawiskach społecznych. Autorzy chcą w ten sposób przełamać rysujący się w ostatnich dziesięcioleciach rozwoju nauk historycznych na Zachodzie, a wywodzący się jeszcze z XIX w. podział na historię polityczną i gospodarczą, podważyć supremację w historiografii zagadnień politycznych nad ekonomicznymi, socjalnymi i technicznymi.

Nie miejsce w krótkiej notce na rozważania, czy ten cel został spełniony. Próba i temat są tak interesujące, że na pewno praca doczeka się wkrótce obszernych recenzji, gdzie zagadnienia te zostaną w pełni naświetlone.

Oczywiście, *Krótką historią* opiera się na materiale zebrany dla *Historii techniki*. Dla codziennej pracy historyka nauki i techniki nie bez znaczenia jest jednak i ta strona pracy, która stanowi skrótowne ujęcie tematu wyłożonego w podstawowym dziele. Z pięciotomowej *Historii techniki* nie zawsze możemy korzystać. Obszerna, a przede wszystkim kosztowna, ozdabia nieliczne biblioteki. Natomiast *Krótką historią* może znaleźć się w każdej podręcznej bibliotece.

Układ materiału jest w *Krótkiej historii* podobny do układu *Historii techniki*, tzn. odpowiadający poszczególnym gałęziom techniki. Zmienione są jednak proporcje w ilości miejsca poświęconego poszczególnym epokom. Dzieje do roku 1750 ujęte w trzech tomach wielkiej publikacji zajmują tylko jedną trzecią *Krótkiej historii*. Szerzej ujęto w niej sprawy rozwoju techniki na Bliskim Wschodzie, w Europie Wschodniej, a zwłaszcza na Dalekim Wschodzie. Słowo „szerzej” nie można niestety uważać za równoznaczne z „wystarczająco”, szczególnie gdy chodzi o Europę Wschodnią. *Krótką historią* wyraźnie bazuje na zachodnim kręgu cywilizacyjnym i np. o technice polskiej próżno szukać tam wzmianki.

S. F.